

Брюксел, 30.9.2020 г.
SWD(2020) 314 final

РАБОТЕН ДОКУМЕНТ НА СЛУЖБИТЕ НА КОМИСИЯТА

**Доклад относно върховенството на закона за 2020 г.
Глави по държави: ситуация в областта на върховенството на закона в Литва**

придружаващ

**СЪОБЩЕНИЕТО НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ,
СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И
КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ**

**Доклад относно върховенството на закона за 2020 г.
Ситуация в областта на върховенството на закона в Европейския съюз**

{COM(2020) 580 final} - {SWD(2020) 300 final} - {SWD(2020) 301 final} -
{SWD(2020) 302 final} - {SWD(2020) 303 final} - {SWD(2020) 304 final} -
{SWD(2020) 305 final} - {SWD(2020) 306 final} - {SWD(2020) 307 final} -
{SWD(2020) 308 final} - {SWD(2020) 309 final} - {SWD(2020) 310 final} -
{SWD(2020) 311 final} - {SWD(2020) 312 final} - {SWD(2020) 313 final} -
{SWD(2020) 315 final} - {SWD(2020) 316 final} - {SWD(2020) 317 final} -
{SWD(2020) 318 final} - {SWD(2020) 319 final} - {SWD(2020) 320 final} -
{SWD(2020) 321 final} - {SWD(2020) 322 final} - {SWD(2020) 323 final} -
{SWD(2020) 324 final} - {SWD(2020) 325 final} - {SWD(2020) 326 final}

РЕЗИЮМЕ

Литовската правосъдна система претърпя значителен набор от реформи, свързани с назначаването на съдиите, структурата на Върховния съд и съдебната карта. Тези реформи изглежда оказаха положително въздействие върху ефикасността и качеството на правосъдната система. Усещането за независимост на съдебната власт се е повишило. Конституционният съд поясни обхвата на функционалния имунитет на съдиите. Делото във връзка с освобождаването от длъжност на председателя на гражданското отделение на Върховния съд и последващото неназначаване на длъжността на председател на тази юрисдикция бе отнесено до Конституционния съд, който постанови, че правните актове, свързани с освобождаването, противоречат на Конституцията и на Закона за съдилищата. Правосъдната система бележи добри резултати от гледна точка на ефикасността, с кратко необходимо време за разглеждане на висящите дела и малък брой на изостаналите дела, като се предвиждат нови мерки за по-нататъшното ѝ подобряване. Използването на цифрови инструменти в правосъдната система е широко разпространено, по-специално наличието на електронно управление на делата и съдебни статистически данни във всички съдилища.

Литва в голяма степен е въвела институционална уредба за борба с корупцията, като ключова роля има Специализираната служба за разследвания, съчетаваща координация на политиките и превантивна компетентност с разследващи правомощия. Налице е забавяне в изпълнението на някои от мерките в антикорупционния план за действие. В края на 2018 г. са приети процедури относно докладването от лицата, сигнализиращи за нередности, и тяхната защита. През юни 2020 г. парламентът прие измененията на Закона за лобизма. Проверката на декларациите за конфликт на интереси е възпрепятствана от липсата на единен регистър за наличието на интереси.

Правната уредба за медийния плурализъм в Литва гарантира основното право на свобода на изразяването и правото на информация. Медийните регулатори се считат за независими и ефективни. Наличността на информация относно собствеността върху медиите поражда известни опасения, тъй като практически обществената информация за собствеността на медиите често е ограничена или неактуална. Наскоро приет закон за обществената информация има за цел да осигури по-голяма прозрачност и обективност на обществената информация. Друг пораждащ опасения въпрос е косвената политическа собственост върху медиите посредством дъщерни предприятия с политически интереси, особено по отношение на местните и регионалните медии. Нов документ за медийната политика „Стратегически насоки на политиката за обществена информация, 2019—2022 г.“ предвижда редица мерки за укрепване на медийния плурализъм в Литва.

Що се отнася до принципа на взаимозависимост и взаимоограничаване, правната уредба, уреждаща законодателния процес, осигурява неговата прозрачност и участието на заинтересованите страни. Реформа от 2019 г. даде възможност на отделните граждани да задействат конституционен контрол. Парламентарният омбудсман има важна роля за гарантирането на основните права, а омбудсманът в областта на равните възможности има правомощието да разглежда жалби и да се произнася със заключения и препоръки по всеки свързан с дискриминация въпрос. Участието на гражданското общество в процеса на вземане на решения е гарантирано, а нов закон полага правната основа за национален фонд за неправителствените организации, предназначен да стане устойчив механизъм за укрепване на институционалния капацитет на този вид организации през 2020 г.

I. ПРАВОСЪДНА СИСТЕМА

Правосъдната система се състои от съдилища с обща юрисдикция (Върховния съд, Апелативния съд, областните и районните съдилища) и от съдилища със специална юрисдикция (Върховния административен съд и две областни административни съдилища). Съдиите от районните съдилища се назначават от президента на Републиката по препоръка на подборна комисия, а съдиите от Върховния съд — от парламента (*Сейма*)¹, след номиниране от президента на Републиката по препоръка на Съдебния съвет. Съдебният съвет, съставен изцяло от съдии, назначени от техните колеги, е изпълнителният орган на правосъдното самоуправление, гарантиращ независимостта на съдилищата и съдиите². Националната съдилищна администрация, която е независима от изпълнителната власт, е компетентна да предоставя материална и техническа подкрепа на съдилищата, като осигурява ефикасното функциониране на съдилищната система и обучението на съдиите. Конституционният съд е съставен от деветима съдии, назначени от парламента и избрани измежду кандидати, издигнати от президента на Републиката, председателя на парламента и председателя на Върховния съд; той се произнася по конституционносъобразността на законодателството и актовете на президента и правителството. Прокурорите са независими; главният прокурор се назначава и освобождава от президента на Републиката след одобрението на парламента³. Нисшестоящите прокурори се назначават от главния прокурор по препоръка на подборна комисия⁴. Адвокатската колегия е независима част от правната система и се финансира от плащани от адвокатите вноски и от други източници.

Независимост

През 2020 г. влязоха в сила нови правни разпоредби относно назначаванията в съдебната власт. Измененията в Закона за съдилищата укрепиха ролята на Съдебния съвет в подборната комисия за кандидатите за съдебни длъжности⁵. Тази подборна комисия вече е съставена от трима членове, които са избрани от Съдебния съвет съдии, и четирима избрани от президента на Републиката членове, които не са свързани с професията⁶. Както съдебните, така и несвързаните с професията членове, се избираха преди от президента на Републиката. Освен това критериите за подбор на кандидати за съдебни длъжности вече се одобряват от Съдебния съвет. Становището на подборната комисия обаче продължава да бъде с необвързващ характер. С измененията в Закона за съдилищата се въведе възможността кандидатите да оспорват становището на подборната комисия пред Върховния съд. Това е възможно в случай на съществено процесуално нарушение, когато то би могло да окаже влияние върху обективната оценка на кандидатите. В подобни случаи Върховният съд е оправомощен да отмени назначаването на съдия в съд и може да даде указания на подборния състав да оцени повторно жалбоподателя или да отхвърли констатациите⁷. Макар съдиите, избрани от своите колеги, да продължават да съставляват по-малко от половината от членовете на

¹ Парламентът на Република Литва се състои от една камара — *Сейма*.

² Член 119 от Закона за съдилищата.

³ Заместник-главните прокурори се назначават и освобождават от президента на Републиката по предложение на главния прокурор.

⁴ Членове 22 и 26 от Закона за изменение на Закона за прокуратурата, бр. I-599 от 13 октомври 1994 г.

⁵ Закон № XIII от 16 юли 2019 г.

⁶ Член 55, Закон за съдилищата от 31 май 1994 г., бр. I-480, с измененията.

⁷ Вж. предходната бележка.

подборната комисия, а възможността за контрол остава ограничена до процедурни аспекти, повишената роля на съдебната власт в подбора на нови съдии и в кариерното израстване на съдиите е в съзвучие с препоръките на Съвета на Европа⁸.

Степента на усещането за независимост на съдебната власт е от средна до висока сред широката общественост и дружествата. Степента на усещането за независимост на съдебната власт допълнително се е подобрила и е висока сред дружествата (66 % от дружествата са оценили своето усещане като „относително добро“ или „много добро“)⁹ и средна сред широката общественост (при 52 % възприятието за него е „задоволително“ или „много добро“)¹⁰.

Конституционният съд поясни обхвата на функционалния имунитет на съдиите. На 9 март 2020 г. постанови, че конституционните разпоредби относно имунитетите само гарантират закрила от мерки за ограничаване на свободата на дадено лице, както и че дължимата процесуална грижа, като обиските, не води до ограничения на свободата, и че поради това не е необходимо разрешение от парламента или президента. Това решение е постановено в контекста на предложението на парламента вследствие на решение на Върховния съд през 2019 г. В него този съд приема, че по време на наказателни разследвания, чийто обект са съдии, всички обиски трябва да бъдат предхождани от разрешение на парламента или президента. Това решение е критикувано от главния прокурор, според когото подобно изискване води до абсолютен имунитет на съдиите¹¹.

Има подозрения за участието на членове на съдебната власт в корупционни случаи. През февруари 2019 г. са задържани осем съдии по подозрение в корупция, подкупване, търговия с влияние и злоупотреба с власт. Съдиите са заподозрени в получаването на подкупи за повлияване на постановените присъди по редица административни, граждански и наказателни съдебни дела. Наказателните дела понастоящем са висящи. Президентът на Републиката е поискал становището на Съдебния съвет по отношение на възможното освобождаване на участващите в

⁸ Препоръка CM/Rec(2010)12 на Комитета на министрите на Съвета на Европа, ал. 47 и 48. В тях по-специално се предвижда, че независим и компетентен орган, произтичащ в съществената си част от съдебната власт, следва да бъде упълномощен да дава препоръки или да изразява становища, които съответният назначаващ орган ще следва на практика, както и че отхвърлените кандидати следва да имат право да оспорват решението или поне процедурата, по която то е взето. Вж. също GRECO, Четвърти кръг на оценяване — Превенция на корупцията по отношение на членовете на парламента, съдиите и прокурорите, препоръка vii.

⁹ Графика 44, Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2020 г. Степента на усещането за независимост на съдебната власт се категоризира по следния начин: много ниска (под 30 % от отговорилите възприемат независимостта на съдебната власт като относително добра и много добра); ниска (в диапазона 30—39 %), средна (в диапазона 40—59 %), висока (в диапазона 60—75 %), много висока (над 75 %).

¹⁰ Графика 46, Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2020 г.

¹¹ LRT (2019 г.), Следователите отправят укор към постановеното от литовския Върховен съд решение, че може „да окаже негативно въздействие върху борбата с корупцията“. Комитетът на министрите на Съвета на Европа препоръчва, когато не изпълняват съдебни функции, съдиите да носят отговорност по гражданското и наказателното право по същия начин като всеки друг гражданин. CM/Rec(2010)12 на Комитета на министрите на Съвета на Европа, точка 65. Вж. също CDL-AD(2010)004, „Доклад за независимостта на съдебната система, част I: Независимост на съдиите“, приет от Венецианската комисия на нейното 82-ро пленарно заседание (Венеция, 12—13 март 2010 г.), точка 61.

корупционния случай съдии¹², като през август 2019 г. Съдебният съвет дава положителното си становище относно освобождаването на петима от съдиите¹³. В публични изявления Съдебният съвет излага последиците от този случай за доброто име на професията.

Съгласно постановеното от Конституционния съд освобождаването на председателя на гражданското отделение на Върховния съд е неконституционносъобразно. През април 2020 г., в рамките на процедурата по назначаване на нов председател на Върховния съд, президентът на Републиката предложи на парламента тогавашния председател на гражданското отделение на Върховния съд, който упражняваше и функциите на изпълняващ длъжността председател на този съд¹⁴. По безпрецедентен начин правната комисия на парламента подложи предложението на президента на две различни гласувания: едно — за освобождаване като председател на гражданското отделение, и отделно — за назначаване като председател на Върховния съд. Първото предложение бе одобрено по време на гласуването, докато второто бе отхвърлено. Така съдията бе освободен от длъжността на председател на гражданското отделение и впоследствие изгуби позицията на изпълняващ длъжността председател на Върховния съд. Делото бе отправено до Конституционния съд от група членове на парламента, които поискаха да се установи дали решението на парламента за освобождаване на съдията от длъжността на председател на гражданското отделение може да е в съзвучие с някое от основанията за освобождаване, предвидени в член 115 от Конституцията и член 90 от Закона за съдилищата. На 2 септември 2020 г. Конституционният съд постанови, че конкретното решение на парламента да освободи съдията от длъжността на председател на гражданското отделение е неконституционносъобразно и противоречи на конкретните разпоредби на Закона за съдилищата¹⁵. Конституционният съд постанови още, че от деня на официалното публикуване на решението освободеният съдия следва да заеме длъжността на председател на гражданското отделение на Върховния съд¹⁶. Според Съдебния съвет освобождаването от длъжността на председател на гражданското отделение е оказало вредноосно въздействие върху прозрачността на съдебните назначения и независимостта на съдебната власт¹⁷.

Качество

Въведени бяха редица реформи, в това число цялостна реформа на съдебната карта. От януари 2018 г. броят на районните съдилища бе намален от 49 на 12, а този на областните административни съдилища — от пет на два. При все това никоя от съществуващите съдебни палати не бе закрыта физически, тъй като

¹² Съгласно член 90(1) §6 от Закона за съдилищата „[с]ъдия се освобождава [...] при негово поведение, водещо до дискредитиране на длъжността на съдия“. Парламентът е компетентен да освобождава съдиите от Върховния съд по искане на президента на Републиката.

¹³ Съдебният съвет е дал отрицателното си становище по освобождаването на останалите трима съдии.

¹⁴ Парламентът е компетентен да назначава председателя на Върховния съд по предложение на президента на Републиката, който трябва да се консултира със Съдебния съвет.

¹⁵ Конституционен съд, решение от 2 септември 2020 г., Решение № КТ153-N13/2020.

¹⁶ Засегнатият съдия също обжалва решението за освобождаване пред Районен съд, Вилнюс, който наложи обезпечителни мерки, като възстанови съдията на длъжността на председател на гражданското отделение.

¹⁷ LRT (2020 г.), Гласуването за кандидат за Върховния съд „отрича“ върховенството на закона в Литва — Съдебен съвет.

съдебните състави продължават да функционират в преди това съществуващите съдебни помещения. Това намаляване на броя на съдилищата бе мотивирано с нужда да се уравни натовареността и условията на работа на съдиите и съдебния персонал, както и да се рационализира разпределението на човешки и материални ресурси. Според Националната съдилищна администрация съдилищната реформа е довела до повишаване на ефикасността, като е ускорила разглеждането на делата, както и до по-ефективно управление на съдилищата¹⁸. В целия ход на подготовка на реформата бяха водени консултации със съдебната власт, прокуратурата и адвокатската колегия. Съдебният съвет участва в държавната система за стратегическо управление, приета със Закона за стратегическо управление на Република Литва¹⁹, в качеството си на независим участник. Това позволява на съдебната власт, като един от трите независими конституционни органа, да участва ефективно в разработването на стратегическите насоки на държавата и в преговорите за финансиране на тяхното изпълнение.

Структурата на Върховния съд бе променена. През ноември 2019 г. с президентски декрет се намали броят на съдиите във Върховния съд от 35 на 32. Подобна реформа бе проведена през 2012 г., когато броят на съдиите бе намален от 37 на 35. И двете реформи бяха обосновани от нуждата от по-добро разпределение на ресурсите за натовареността на съдилищата и от последващото увеличение на броя на съдиите в по-нисшестоящите инстанции. Предложението за намаляване на броя на съдиите бе внесено от президента на Републиката за разглеждане от Върховния съд преди неговото изпълнение. Тази промяна няма да окаже въздействие върху понижаването или освобождаването на никакви съдии, тъй като Върховният съд вече практически работи със същия брой съдии като предложения²⁰.

Използването на цифрови инструменти в правосъдната система е широко разпространено. Литва е сред малкото държави членки, в които електронното управление на делата и съдебните статистически данни са налични във всички съдилища²¹. Електронните средства за препращане на дело, връчване на призовки или наблюдаване на етапите на производството също са налични в повечето съдилища²². Според данните от 2019 г. подаването на процесуални документи в електронна форма също бележи увеличение²³. Всички публикувани съдебни решения, от всички инстанции и юрисдикции, са налични онлайн²⁴.

Преди това съществуващите цифрови решения и правната уредба допускаха някои от дейностите на съдилищата да бъдат запазени по време на пандемията с COVID-19. Според предоставената от органите информация правителството е изготвило стратегия за управление на заразата с COVID-19, която следва да бъде изпълнявана в сътрудничество със Съдебния съвет и Националната съдилищна администрация. В нея се предлага по-нататъшно развитие на правната

¹⁸ Съобщение от Националната съдилищна администрация от 29 март 2019 г.

¹⁹ Закон № XIII-3096, приет на 25 юни 2020 г.

²⁰ Три съдебни длъжности във Върховния съд вече са свободни след пенсионирането на един съдия, прилагането на дисциплинарната санкция „освобождаване“ по отношение на друг съдия и назначаването на трети съдия да изпълнява функции в Общия съд на Европейския съюз.

²¹ Графика 40, Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2020 г.

²² Графика 27, Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2020 г.

²³ Национална съдилищна администрация (2020 г.), Съдилищата на Литва — Резултати от дейността за 2019 г.

²⁴ Графика 28, Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2020 г.

уредба и технологичните средства за укрепване на възможността за дистанционно провеждане на граждански, наказателни и административни производства.

Ефикасност

Правосъдната система бележи добри резултати от гледна точка на ефикасността. Литва поддържа кратко необходимо време за разглеждане на висящите граждански и търговски дела, както на първа инстанция, така и от гледна точка на всички инстанции²⁵. Съдилищата намалиха допълнително и своя вече сравнително малък брой на изостаналите дела²⁶.

Предвиждат се нови мерки за по-нататъшното подобряване на ефикасността. Освен вече съществуващите инициативи за подобряване на употребата на електронни средства и насърчаване на алтернативните методи за решаване на спорове и медиацията, бе прието ново законодателство, което ще позволи административните спорове да бъдат решавани чрез извънсъдебна медиация²⁷, като в процес на изготвяне е и проектозаконодателство, което ще даде възможност делата по административни нарушения да бъдат прехвърляни към несъдебни институции.

II. УРЕДБА ЗА БОРБА С КОРУПЦИЯТА

Правната и институционалната уредба за предотвратяване и борба с корупцията са въведени широкомащабно. Компетентността в борбата с корупцията е споделена между няколко органа. Специализираната следствена служба има правомощия да разкрива и разследва най-тежките свързани с корупция престъпления. Прокуратурата води и координира досъдебните разследвания, извършвани от отдела за разследване на организирана престъпност към криминалната полиция и Специализираната следствена служба. По отношение на предотвратяването на корупцията бяха приети реформи, укрепващи уредбата за конфликти на интереси. Въведена е правната защита на лицата, сигнализиращи за нередности.

Литва е с оценка 60/100 съгласно индекса на Transparency International за възприемане на корупцията и се нарежда на 11^о място в Европейския съюз и на 35^о в световен мащаб²⁸. Съгласно Специалното проучване на Евробарометър за 2020 г. сред граждани на ЕС 92 % от отговорилите възприемат корупцията като широко разпространен проблем (спрямо 71 % средно за ЕС), а 26 % се чувстват лично засегнати от корупция в ежедневието си живот (спрямо 26 % средно за ЕС). Що се отнася до предприятията, 68 % от тях считат корупцията за широко разпространена (спрямо 63 % средно за ЕС). Според проучването обаче само според 15 % тя е проблем при извършването на стопанска дейност (спрямо 37 % средно за ЕС)²⁹. Освен това според 34 % от хората са налице достатъчно на брой успешни преследвания, които да възпират лицата от корупционни практики (спрямо 36 % средно за ЕС), а 38 % от дружествата считат, че хората и предприятията, хванати в даване на подкуп на висш служител, са получили подходящо наказание (спрямо 31 % средно за ЕС).

²⁵ Графики 6 и 7, Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2020 г.

²⁶ Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2020 г., графика 13.

²⁷ Закон № XIII-3048 от 11 юни 2020 г. за изменение на Закон № X-1702. Измененията влизат в сила на 1 януари 2020 г.

²⁸ Transparency International (2020 г.), Индекс за възприемането на корупцията за 2019 г.

²⁹ Експресно проучване на Евробарометър 482 (2019 г.).

Правната уредба е въведена широкомащабно. Съдържа криминализиращи корупцията разпоредби и обхваща активното и пасивното даване на подкуп и търговията с влияние, като се разпростира и до действащите в чужбина служители. Правната уредба е актуализирана с изменението на Закона за предотвратяване на корупцията. Този закон вече задължава държавните служители да сигнализируют за възможни случаи на корупция, когато получат надеждна информация за злоупотребата или са свидетели на възможно престъпление.³⁰

Изпълнението на Националната антикорупционна програма за 2015—2025 г. е в ход, макар някои от предвидените мерки да се забавят. Правителствената Комисия за координация на борбата с корупцията е съставена от 19 членове и отговаря за подготовката, координацията и изпълнението на Националната антикорупционна програма, както и за координацията и контрола на дейностите на държавните институции в борбата с корупцията³¹. За комисията отговаря министър-председателят. Планът за действие се изпълнява и координира съвместно със Специализираната следствена служба. Както е отбелязано в доклада за европейския семестър, изпълнението на мерките от антикорупционната програма трябва да бъде ускорено³².

Правомощията относно антикорупционните политики, както и относно предотвратяването, разследването и преследването на корупцията, са разпределени между няколко органа. Специализираната следствена служба (STT) е основната агенция с правомощия да разкрива и разследва най-тежките свързани с корупция престъпления, включително тези, извършени от лица, заемащи водещи постове в държавната служба³³. Тя изготвя и изпълнява мерки за предотвратяване на корупцията, разследва свързани с корупцията престъпления и насърчава повишаването на осведомеността и образованието³⁴. STT се отчита пред президента и парламента. STT е образувала, съответно през 2018 г. и 2019 г., 58 и 53 досъдебни разследвания, свързани с корупционни престъпления³⁵. През 2018 г. STT учреди нов отдел за аналитично антикорупционно разузнаване. Основната цел на новата структура е да смекчава породените от корупция заплахи и рискове, преди те да придобият материално изражение в свързани с корупция престъпления, да оказва подкрепа при текущите криминални разследвания, както и за вземането на решения относно мерки за предотвратяване на корупцията или програми за антикорупционно образование. Сред останалите органи с разследващи правомощия са полицията, Службата за охрана на държавната граница, Службата за разследване на финансови престъпления и митническите служби, които провеждат досъдебни разследвания на свързани с корупция престъпления в случаи, когато престъплението включва служители на тези институции.

³⁰ Закон за предотвратяване на корупцията, бр. IX-904, 2019 г.

³¹ Декрет № 21 на министър-председателя на Република Литва за одобряване на състава на Правителствената комисия на Република Литва за координация на борбата с корупцията, 31 януари 2019 г.

³² Европейска комисия, Доклад за Литва (SWD(2020) 514 final), стр. 43.

³³ STT приключи по-специално добре известно в национален мащаб досъдебно разследване за политическа корупция и вероятно незаконно лобиране, което бе образувано през 2016 г. и включваше главна група от предприятия. През 2019 г. STT и Службата на главния прокурор образуваха досъдебно разследване, свързано с корупция в правната система на Литва (вж. раздел I по-горе).

³⁴ Специализирана следствена служба на Република Литва (2019 г.), Годишен доклад.

³⁵ Европейска комисия, Доклад за Литва (SWD(2020) 514 final).

Отделите за разследване на организираната престъпност и корупцията при Службата на главния прокурор и тези на регионалните прокурори водят и координират досъдебните разследвания, извършвани от отделите за разследване на организираната престъпност към криминалната полиция и СТТ. В отдела за разследване на организираната престъпност и корупцията към Службата на главния прокурор са налице общо 20 прокурори и 15 помощници. Що се отнася до областните прокуратури,³⁶ налице са общо 40 прокурори и 17 правни и технически помощници³⁷. Всеки прокурор има автономията да решава дали да образува или предприеме криминално разследване. Комисията за предотвратяване на корупцията към службата на прокуратурата има правомощия по отношение на предотвратяване на корупцията в рамките на тази служба и отговаря за установяването на ефикасна система от мерки за предотвратяване на корупцията и контрол.

Бяха приети реформи, имащи за цел да укрепят уредбата относно конфликтите на интереси. Държавните служители, членовете на парламента, членовете на правителството и други служители в общественния сектор са задължени да избягват всеки конфликт на интереси и да действат по начин, който да не поражда съмнения за тяхната почтеност³⁸. От избраните и назначените служители и техните съпрузи се изисква публично да декларират своето имущество. Декларациите за интереси и имущество се подават пред Главната комисия по служебна етика (ГКСЕ) и се съхраняват в нейната база данни. На 27 юни 2019 г. парламентът прие нова редакция на Закона за съвместяване на обществените и частните интереси (ЗСОЧИ), влязла в сила на 1 януари 2020 г. Целта на закона е да облекчи процедурите за деклариране на конфликт на интереси³⁹. Декларация следва да се подаде в рамките на един месец след избирането, назначаването или встъпването в длъжност. Съгласно новите разпоредби на закона данните, които следва да се декларират, са променени. Декларациите за частни интереси и имущество се подават пред Главната комисия по служебна етика (ГКСЕ) и са обществено достъпни⁴⁰. От 2020 г. около 90 % от тях са публични⁴¹. ГКСЕ прилага подход ad-hoc, като образува разследвания главно по съобщавания от лицата, сигнализиращи за нередности, или от медиите. ГКСЕ работи за установяването на Регистъра за частните интереси (PINREG), който се очаква да започне да функционира в края на 2020 г. и да увеличи ефикасността на проверката на декларациите за частни интереси и имущество посредством прилагането на основан на кръстосано проверяване подход.

Задача на Главната комисия по служебна етика (ГКСЕ) е да упражнява надзор върху лобистките дейности. Регистърът на лобистите, управляван от ГКСЕ, е публичен⁴². Предоставя информация за всички официално регистрирани лобисти и предлага отчет за техните лобистки дейности.⁴³ ГКСЕ е в процес на модернизация на Регистъра на лобистите, с цел да направи по-ефективно

³⁶ Вилнюс, Каунас, Клайпеда, Шауляй и Паневежис.

³⁷ Данни от Литва за Доклада относно върховенството на закона за 2020 г.

³⁸ Law No. VIII-371, of 2 July 1997, as amended.

³⁹ Форматът на декларациите остава същият, но само някои части станаха задължителни.

⁴⁰ Достъп до базата данни има на адрес <https://www.vtek.lt/deklaraciju-paieska>.

⁴¹ До 2020 г. само половината бяха публични (данни от Литва за Доклада относно върховенството на закона за 2020 г.).

⁴² The register can be accessed at www.lobistai.lt.

⁴³ Понастоящем в държавата има регистрирани 106 лобисти.

подаването на отчети от тяхна страна⁴⁴. Новата версия на регистъра се очаква да започне да функционира през декември 2020 г. През юни 2020 г. парламентът прие изменения на Закона за лобизма, имащи за цел да увеличат прозрачността на лобистките дейности, с което контролът върху тях да стане по-ефективен. По отношение на „кадровите въртележки между държавния и частния сектор“ новите разпоредби на Закона за съвместяване на обществените и частните интереси (ЗСОЧИ) постановяват период на прекъсване. След напускане на обществена служба лицата не могат да бъдат назначавани в правен субект, ако за период от една година непосредствено преди напускане на такава служба те пряко са съставяли, разглеждали и постановявали решения относно надзора или контрола на въпросния субект (независимо от формата на правния субект) или решения, които са предоставяли финансиране от държавния или общинските бюджети на Република Литва на този правен субект, както и други решения относно активите на този субект.

Установена е правна защита на лицата, сигнализиращи за нередности. Законът за защита на лицата, сигнализиращи за нередности, влезе в сила през януари 2019 г. и се прилага както по отношение на обществените, така и на частния сектор⁴⁵. Предвижда конкретни разпоредби, гарантиращи защитата на лицата, сигнализиращи за нередности, когато се предоставя информация, освен другото, и относно: заплахи за обществената и личната безопасност и здраве, заплахи за околната среда, опити за възпрепятстване или незаконно оказване на влияние върху разследвания, финансиране на незаконна дейност. Службата на прокуратурата разглежда сигналите за нарушения и координира процеса по защитата на лице, сигнализиращо за нередности. В рамките на 5 работни дни статутът на лице, сигнализиращо за нередности, следва да бъде потвърден или отхвърлен. Ако бъде отхвърлен, сигналът се връща на сигнализиращото лице, което може да обжалва решението. През 2019 г. са постановени 75 решения, като на 36 лица е бил признат статут на лице, сигнализиращо за нередности, а 39 дела са отхвърлени.

III. МЕДИЕН ПЛУРАЛИЗЪМ

Правната уредба относно медийния плурализъм се основава на конституционни гаранции и секторно законодателство. Конституцията забранява цензурата и монополизирането на медиите и гарантира свободата на словото и на информацията⁴⁶. Институционалната уредба се състои от Литовската комисия за радио и телевизия, Службата на инспектора за журналистическа етика и Сдружението за етика в обществената информация. Наскоро приет закон за обществената информация има за цел да осигури по-голяма прозрачност и обективност на обществената информация. Нов документ за медийната политика „Стратегически насоки на политиката за обществена информация, 2019—2022 г.“ предвижда редица мерки за укрепване на медийния плурализъм в Литва.

Институционалната уредба е съставена от няколко органа. Регулаторът за аудио-визуални медийни услуги — Литовската комисия за радио и телевизия (LRTK), е независим отчитащ се пред парламента орган, упражняващ надзор върху дейностите на доставчиците на аудио-визуални медийни услуги под юрисдикцията

⁴⁴ Данни от Литва за Доклада относно върховенството на закона за 2020 г.

⁴⁵ Закон № XIII-804 от 28 ноември 2017 г.

⁴⁶ Между 2019 г. и 2020 г. Литва се е покачила с две места в световния индекс за свобода на печата на „Репортери без граници“, като понастоящем е на 28-а позиция в световен мащаб.

на Литва. Неговите основни решения, годишни доклади и проучвания се публикуват и са налични онлайн. Съгласно Закона за предоставяне на информация на обществеността Парламентът назначава председателя и заместник-председателя на Литовската комисия за радио и телевизия. В последното издание на мониторинга на медийния плурализъм (2020 г.)⁴⁷ се отчита много нисък риск от гледна точка на независимостта и ефективността на литовския медиен регулаторен орган⁴⁸. Освен това Службата на инспектора за журналистическа етика е държавна институция, даваща оценка на спазването на принципите на предоставяне на информация на обществеността, заложи в Закона за предоставяне на информация на обществеността. Тя разглежда жалби и разследва случаи на накрънявания на честта и достойнството и нарушения на правото на защита на неприкосновеността на личния живот в медиите. В мониторинга на медийния плурализъм за 2020 г. независимостта ѝ също се оценява като такава с много нисък риск. Освен това Сдружението за етика в обществената информация е саморегулиращ се орган, имащ за цел да гарантира спазването на професионалната етика и да увеличи осведомеността на обществеността за етичните принципи и за критичния анализ на новините. Сред членовете му са продуценти на обществена информация (медии) и журналистически организации.

В литовското право са предвидени гаранции за осигуряване на прозрачността на собствеността на медиите. Законът за предоставяне на информация на обществеността изисква от медийните дружества да разкриват данни за структурите на своята собственост пред определените за целта органи, а именно Министерството на културата. В мониторинга на медийния плурализъм за 2020 г. прозрачността на собствеността на медиите в Литва се оценява със среден риск, тъй като в действителност обществената информация за собствеността им често е ограничена или неактуална. В това отношение следва да се припомни, че в преработената Директива за аудио-визуалните медийни услуги държавите членки се насърчават да приемат законодателни мерки, предвиждащи доставчиците на аудио-визуални медийни услуги под тяхна юрисдикция да направят достъпна информацията относно структурата на своята собственост, включително относно действителните собственици⁴⁹. През 2019 г. влязоха в сила промени в Закона за предоставяне на информация на обществеността, свързани с информационната система за продуцентите и разпространителите на обществена информация. Според литовските органи целта на промените е да се осигури по-голяма прозрачност на процесите в обществената информация и нейната обективност. Системата следва да стартира в края на 2020 г. и ще разкрива допълнителна информация за медиите.

Нова стратегия цели да засили медийната независимост. В мониторинга на медийния плурализъм за 2020 г. се откроява въпросът за косвеното политическо притежание на медиите посредством дъщерни предприятия с политически интереси, особено по отношение на местните и регионалните медии, което води до оценка с висок риск за политическата независимост. Това изглежда е сериозен въпрос с оглед на констатациите в мониторинга за медийния плурализъм за 2020 г., в който се подчертава концентрацията на собствеността на новинарски медии в Литва, при която няколко дружества притежават по-голямата част от новинарските

⁴⁷ Мониторинг на медийния плурализъм за 2020 г.

⁴⁸ Тази констатация се потвърждава и от заинтересованите страни в контекста на посещението в Литва.

⁴⁹ Член 5, параграф 1 от Директивата за аудио-визуалните медийни услуги (Директива (ЕС) 2018/1808).

медии. През 2018 г. Платформата на Съвета на Европа за насърчаване на защитата на журналистиката и безопасността на журналистите публикува сигнал относно учредяването на парламентарна комисия ad-hoc през януари 2018 г. за разглеждане на законови изменения с цел регулиране на управлението и упражняване на надзор върху литовското национално радио и телевизия⁵⁰. Според Литовския съюз на журналистите, председателя на Литовската комисия за радио и телевизия и Европейския съюз за радиоразпръскване някои от предложените изменения щели да наложат политически контрол върху литовското национално радио и телевизия и да застрашат независимостта на обществения излъчващ оператор. На 26 март 2020 г., като взе предвид предвидените в Закона за изменение на Закона за националното радио и телевизия разпоредби, Платформата на Съвета на Европа обяви случаят за решен, като заключи, че той вече не представлява действаща заплаха за свободата на медиите⁵¹. През февруари 2019 г. Министерството на културата на Република Литва прие нов документ за медийната политика, „Стратегически насоки на политиката за обществена информация, 2019–2022 г., имащ за цел да очертае и координира политиката за обществената информация въз основа на ясни национални приоритети, като например насърчаване на разнообразието и качеството на съдържанието, надеждна обществена информация, по-голяма медийна независимост и отчетност, както и медийна и информационна грамотност.

Правото на информация е залегнало в литовската Конституция, а Законът за предоставяне на информация на обществеността урежда правото на достъп на обществеността до административни документи, съхранявани от публичните органи. Журналистите при все това понякога водят борба за достъп до обществена информация, тъй като държавните институции понякога отказват да я предоставят⁵². Практиката на журналистите да се предоставят данните от Центъра за регистри безплатно бе преустановена през септември 2018 г., като те остро критикуваха това ново ограничение на достъпа до обществена информация⁵³. Правителството въведе временно решение, но законодателство, нужно за постоянен и цялостен механизъм, все още предстои да бъде прието.

Въведена е правна уредба за защита на журналистите. Според посоченото от заинтересованите страни правителството като цяло зачита свободата на словото и на печата⁵⁴. Лишаването от свобода все пак е сред предвидените наказания за клевета⁵⁵. В мониторинга на медийния плюрализъм за 2020 г. основното право на изразяване и правото на информация се оценяват с нисък риск, също както показателят за журналистическата професия, стандарти и защита. Изменения на Закона за предоставяне на информация на обществеността бяха инициирани от няколко членове на парламента с цел предотвратяване на нарушенията на основните принципи на информиране на обществеността и гарантиране на

⁵⁰ Съвет на Европа, Платформа за насърчаване защитата на журналистиката и безопасността на журналистите.

⁵¹ Съвет на Европа, Платформа на Съвета на Европа за насърчаване на защитата на журналистиката и безопасността на журналистите, Заплахи за независимостта на Литовската комисия за радио и телевизия.

⁵² Репортери без граници, информация за Литва, потвърдена от представители на НПО, установени в Литва, по време на посещението в страната.

⁵³ Европейска федерация на журналистите, Литовски журналисти критикуват нови ограничения на достъпа до обществена информация, 8 август 2018 г.

⁵⁴ Freedom House, Информация за Литва.

⁵⁵ Център за плюрализъм и свобода на медиите (2019 г.), Декриминализация на клеветата — информационен бюлетин.

независимостта на журналистите от политически или правителствен натиск, както и незаконно преследване поради отправяне на критики⁵⁶. Тези изменения бяха насърчени от Съвета на литовските журналисти⁵⁷.

IV. ДРУГИ ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ВЪПРОСИ, СВЪРЗАНИ С ПРИНЦИПИТЕ НА ВЗАИМОЗАВИСИМОСТ И ВЗАИМООГРАНИЧАВАНЕ

Литва е представителна демократична република с пряко избран президент, еднокамарен парламент (*Сейм*) и конституционен съд, отговарящ за конституционния контрол на законодателството. Парламентът, президентът, правителството и група от поне 50 000 граждани имат право на законодателна инициатива. Парламентарният омбудсман има задачата да защитава и насърчава човешките права и свободи.

Прозрачността на законодателния процес и участието на заинтересованите страни са залегнали в правото. Съгласно предвиденото в законодателството своевременността на обществените обсъждания и публикуването на резултатите от тях са задължителни и се изисква оценка на коментарите и предложенията, получени от субектите, до които е бил изпратен законопроектът⁵⁸. Също така е задължително да се направи оценка на въздействието на предвижданата правна уредба⁵⁹. Макар Съдебният съвет и прокуратурите да нямат право на законодателна инициатива, участието им в законодателния процес е осигурено чрез консултации, било то по време на етапа на съставяне на проекта, или като експерти в съответните парламентарни комисии. Адвокатската колегия може да съставя и внася в Министерството на правосъдието проекти на правни актове относно практиката на адвокатите, като с Адвокатската колегия също трябва да се извършват консултации, когато е относимо⁶⁰. Внесени през 2019 г. проектоизменения на Закона за Адвокатската колегия доведоха до това Съветът на адвокатските колегии и правните общества в Европа (ССВЕ) да сигнализира за възможни несъответствия между проектоизмененията и принципа на поверителност на комуникацията между адвокатите и техните клиенти⁶¹. Проектноизмененията, считани за пораждащи опасения, не бяха приети.

Правителството прие мерки в контекста на пандемията с COVID-19. Бе обявено „извънредно положение“⁶², последвано от обявяването на национална карантина и задействането на „ниво на пълна готовност“ на системата за

⁵⁶ Съгласно работната програма на парламента разглеждането на проектозакона трябваше да се проведе през пролетта на 2020 г., но понастоящем е отложено.

⁵⁷ В този контекст следва да се припомни, че в съответствие с препоръките на Съвета на Европа „държавите членки следва да въведат цялостна правна уредба, позволяваща на журналистите и останалите медийни участници да допринасят за обществения дебат ефективно и без опасения“ (Препоръка CM/Rec(2016)4) на Комитета на министрите на Съвета на Европа, точка I-2).

⁵⁸ Членове 7 и 17, параграф 5 от Закона за законодателната уредба, 18 септември 2012 г., бр. XI-2220. Всяко заинтересовано лице може да изпраща коментари и предложения по проектите на правни актове, публикувани в информационната система за правни актове на канцеларията на парламента.

⁵⁹ Член 8 от Закона за законодателната уредба. В някои случаи е задължително да се извърши и антикорупционна оценка на проектите на правни актове, имащи за цел да уреждат обществени отношения (член 8 от Закона за предотвратяване на корупцията).

⁶⁰ Член 57 и член 60, параграф 2 от Закона за Адвокатската колегия, 18 март 2004 г., бр. IX-2066.

⁶¹ Писмо на председателя на ССВЕ до президента на Република Литва от 11 декември 2019 г.

⁶² Резолюция № 152 на правителството на Република Литва от 26 февруари 2020 г. „за обявяване на извънредно положение на национално равнище“.

гражданска защита⁶³. Макар карантината да бе преустановена на 17 юни, режимът на извънредно положение продължава да действа.

През 2019 г. бе въведена възможността за индивидуален конституционен контрол. След преразглеждане на Конституцията физическите лица също имат право да сезират Конституционния съд, в допълнение към президента на Републиката, правителството, група от една пета от членовете на парламента и съдилищата⁶⁴. Признаването на правото на индивидуален конституционен контрол следва препоръките на Конституционния съд⁶⁵. Конституционният контрол се ограничава до контрол *a posteriori* на гласуваното законодателство⁶⁶.

Независимите органи са активни в защитата на основните права. Независимите органи включват парламентарния омбудсман и омбудсмана в областта на равните възможности. Парламентарният омбудсман, на когото през 2017 г. бе даден акредитационен статут „А“ от Световния алианс на националните институции за правата на човека към Организацията на обединените нации (GANHRI), отправя препоръки към парламента, държавните или общинските институции и агенции да изменят законодателството или други нормативни актове, ограничаващи човешките права и свободи. Вследствие на разследване парламентарният омбудсман насочи вниманието на министъра на правосъдието към необходимостта в националното право да се осигури подходяща разпоредба относно презумпцията за невиновност, за да се предотврати показването в съда или в общественото пространство на заподозрени и обвинени лица като виновни чрез публичното използване на средства за тяхното физическо ограничаване⁶⁷. Омбудсманът в областта на равните възможности има правомощието да разглежда жалби и да се произнася със заключения и препоръки по всеки свързан с дискриминация въпрос, както е определено в Закона за равните възможности и Закона за равните възможности на жените и мъжете. Комитетът за премахване на дискриминацията по отношение на жените към Организацията на обединените нации е препоръчал обхватът на службата на омбудсмана в областта на равните възможности да бъде разширен, за да се улесни достъпът до правосъдие за всички жени на регионално и местно равнище, с оглед на липсата на регионални и местни клонове на службата⁶⁸.

Подробна правна уредба гарантира участието на организациите на гражданското общество в процеса на вземане на решения. Пространството на

⁶³ Резолюция № 207 на правителството на Република Литва от 14 март 2020 г. „за обявяване на карантина на територията на Република Литва“.

⁶⁴ Член 106 от Конституцията.

⁶⁵ Решение на Конституционния съд на Литва от 28 юни 2016 г., № КТ20-S10/2016.

⁶⁶ Член 107 от Конституцията.

⁶⁷ Парламентарен омбудсман, съобщение (2020 г.), Физическо насилие може да се използва от служител единствено когато лицето не изпълнява законосъобразните указания или изисквания на служителя или по друг начин се противопоставя на него; вж. също ENNHRI, Върховенството на закона в Европейския съюз — Доклади на националните институции за правата на човека. Заповедта на министъра на правосъдието на Република Литва и на министъра на вътрешните работи на Република Литва „относно процедурните правила за съпровождането“ бе изменена на 26 май 2020 г. Правните разпоредби вече не предвиждат задължителното използване на белезници или други средства за физическо ограничение.

⁶⁸ Агенция на Европейския съюз за основните права (2020 г.), принос до Европейската комисия в контекста на изготвянето на първия годишен доклад относно върховенството на закона.

гражданското общество в Литва се счита за отворено⁶⁹. Националният съвет на неправителствените организации, състоящ се от 10 представители от национални представителни неправителствени организации, министерства и Сдружението на местните власти в Литва, упражнява функции като съвещателен орган, като общините също имат общински съвети на неправителствените организации и общински съвети на общностите, действащи като съвещателни органи за местните администрации. През 2019 г. бе приет нов Закон за развитие на неправителствените организации, полагащ правната основа за национален фонд за тези организации, предназначен да стане устойчив механизъм за укрепване на институционалния капацитет на този вид организации през 2020 г. Парламентарната „Група за развитие на гражданското общество“ дава възможност на организациите на гражданското общество да обсъждат законодателни въпроси с членовете на парламента.

⁶⁹ Оценка от Световния алианс за гражданско участие (CIVICUS); рейтингите са по скала от пет категории, които определят пространството като: отворено, стеснено, възпрепятствано, потиснато и затворено.

Приложение I: Списък на източниците по азбучен ред.*

* *Списъкът на получените коментари и мнения в контекста на консултациите за Доклада относно върховенството на закона за 2020 г. е публикуван на (СОМ уебсайта).*

Център за плурализъм и свобода на медиите (2019 г.), Декриминализация на клеветата — информационен бюлетин. https://cmpf.eu.eu/wp-content/uploads/2019/01/decriminalisation-of-defamation_Infographic.pdf.

Център за свобода и плурализъм на медиите (2020 г.), Мониторинг на медийния плурализъм за 2020 г. <https://cmpf.eu.eu/media-pluralism-monitor/mpm-2020/>.

CIVICUS, Литва — профил на държавата. <https://monitor.civicus.org/country/lithuania/>.

Конституционен съд на Литва (2016 г.), Решение № КТ20-S10/2016.

Съвет на адвокатските колегии и правните общества в Европа (ССВЕ) (2019 г.), Писмо на председателя на ССВЕ до президента на Република Литва (11 декември 2019 г.).

Съвет на Европа: Комитет на министрите (2010 г.), Препоръка CM/Rec(2010)12 на Комитета на министрите до държавите членки относно съдиите: независимост, ефикасност и отговорности.

Съвет на Европа: Комитет на министрите (2016 г.), Препоръка CM/Rec(2016)4 относно защитата на журналистиката и безопасността на журналистите и другите работещи в медиите лица.

Съвет на Европа, Платформа на Съвета на Европа за насърчаване на защитата на журналистиката и безопасността на журналистите — Литва — <https://www.coe.int/en/web/media-freedom/lithuania>.

Съвет на Европа, Платформа на Съвета на Европа за насърчаване на защитата на журналистиката и безопасността на журналистите, Заплахи за независимостта на Литовската комисия за радио и телевизия. https://www.coe.int/en/web/media-freedom/all-results?p_p_id=sojdashboard_WAR_coesojportlet&p_p_lifecycle=2&p_p_cacheability=cacheLevelPage&p_p_col_id=column-4&p_p_col_count=1&sojdashboard_WAR_coesojportlet_keywords=&sojdashboard_WAR_coesojportlet_orderByCol=&sojdashboard_WAR_coesojportlet_orderByType=asc&sojdashboard_WAR_coesojportlet_selectedCategories=11709544&sojdashboard_WAR_coesojportlet_selectedStringFilters=resolution.resolvedalerts&sojdashboard_WAR_coesojportlet_cmd=get_pdf_dashboard.

Съвет на Европа: Венецианска комисия (2010 г.), Доклад за независимостта на съдебната система, Част I: Независимост на съдиите, приет от Венецианската комисия на нейното 82-ро пленарно заседание, CDL-AD(2010)004.

Европейска комисия (2018, 2019, 2020 г.), Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието.

Генерална дирекция „Комуникации“ (2019 г.), Експресно проучване на Евробарометър № 482 г. — Отношение на предприятията към корупцията в ЕС.

Генерална дирекция „Комуникации“ (2020 г.), Експресно проучване на Евробарометър № 483 — Възприемана независимост на националната правосъдна система в ЕС сред широката общественост.

Генерална дирекция „Комуникации“ (2020 г.), Експресно проучване на Евробарометър № 484 — Възприемана независимост на националната правосъдна система в ЕС сред дружествата.

Генерална дирекция „Комуникации“ (2020 г.), Експресно проучване на Евробарометър № 502 — Корупция.

Европейска комисия (2020 г.), Доклад за Литва (SWD(2020) 514 final).

- Европейска федерация на журналистите (2018 г.), Литовски журналисти критикуват нови ограничения на достъпа до обществена информация. <https://europeanjournalists.org/blog/2018/10/08/lithuanian-journalists-criticise-new-restriction-to-access-public-information/>.
- Европейска мрежа на националните институции по правата на човека (2020 г.), „Върховенство на закона в Европейския съюз — доклади от националните институции по правата на човека“.
- Агенция на Европейския съюз за основните права (2020 г.), Предложение до Европейската комисия в контекста на изготвянето на първия годишен доклад за върховенството на закона.
- Freedom House, Информация за Литва. <https://freedomhouse.org/country/lithuania/freedom-world/2020>.
- GRECO (2014 г.), Четвърти кръг на оценяване — Доклад за оценка на Литва — Превенция на корупцията по отношение на членовете на парламента, съдиите и прокурорите.
- GRECO (2019 г.), Четвърти кръг на оценяване — Доклад за съответствието за Литва — Превенция на корупцията по отношение на членовете на парламента, съдиите и прокурорите.
- Литовско правителство (2020 г.), Данни от Литва за Доклада относно върховенството на закона за 2020 г.
- LRT (2019 г.), Следователите отправят укор към постановеното от литовския Върховен съд решение, че може „да окаже негативно въздействие върху борбата с корупцията“. <https://www.lrt.lt/en/news-in-english/19/1119922/investigators-decry-lithuania-s-supreme-court-ruling-that-may-negatively-affect-fight-against-corruption>.
- LRT (2020 г.), Гласуването за кандидат за Върховния съд „отрича“ върховенството на закона в Литва — Съдебен съвет. <https://www.lrt.lt/en/news-in-english/19/1166309/vote-on-supreme-court-candidate-negates-rule-of-law-in-lithuania-judicial-council>.
- Национална съдилищна администрация (2020 г.), Съдилищата на Литва — Резултати от дейността за 2019 г. <https://www.teismai.lt/data/public/uploads/2020/04/trumpa-ataskaita-lapai-en-04-14.pdf>.
- Национална съдилищна администрация, Съобщение (2019 г.), Съдилищата представиха своите оперативни резултати: съдебната реформа ускори разглеждането на делата в съдилищата. <https://www.teismai.lt/en/the-courts-have-presented-their-operational-results-the-court-reform-accelerated-case-hearing-in-courts/6690>.
- Репортери без граници, информация за Литва. <https://rsf.org/en/lithuania>.
- Сейм (2015 г.), Национална антикорупционна стратегия за 2015—2025 г. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/e42b7360100211e5b0d3e1beb7dd5516?jfwid=-fxdp8swm>.
- Омбудсман на Сейма, Съобщение (2020 г.), Физическо насилие може да се използва от служител единствено когато лицето не изпълнява законосъобразните указания или изисквания на служителя или по друг начин се противопоставя на него. <http://lrski.lt/en/news/780-seimas-ombudsperson-physical-abuse-may-only-be-used-by-an-officer-when-the-person-does-not-comply-with-the-l>.
- Специализирана следствена служба (2015 г.), Междуинституционален план за действие относно изпълнението през 2015—2019 г. на Националната антикорупционна програма за 2015—2025 г. https://www.stt.lt/data/public/uploads/2019/12/nkkp_tvp_vertimui_en.doc.
- Специализирана следствена служба на Република Литва (2019 г.), Годишен доклад за 2019 г. <https://stt.lt/doclib/oflInfo1bhmfv3h73f1wenwnc22ssqzwk>.
- Специализирана следствена служба на Република Литва (2019 г.), Съобщение (14 март 2019 г.) *Tyrimas „Lietuvos korupcijos žemėlapis 2018“ atskleidė korupcijos tendencijas*

Transparency International (2020 г.), Индекс за възприятието на корупцията за 2019 г.

Виртуално посещение на Литва в контекста на Доклада относно върховенството на закона за 2020 г.

Приложение II: Посещение в страната — Литва

През май и юни 2020 г. службите на Комисията проведоха виртуални срещи с:

- Адвокатската колегия
- Freedom House
- Медийния орган — Комисията за радио и телевизия на Литва
- Министерството на външните работи
- Министерството на правосъдието
- Националната съдилищна администрация
- Националната коалиция на неправителствените организации
- Службата на главния прокурор
- Специализираната следствена служба
- Върховния съд
- Transparency International, Литва

* Комисията се среща и със следните организации в редица срещи на хоризонтално равнище:

- Amnesty International
- Съюза за граждански свободи за Европа
- Гражданско общество Европа
- Конференцията на европейските църкви
- EuroCommerce
- Европейския център за нестопанско право
- Европейския център за свобода на печата и медиите
- Европейския граждански форум
- Free Press Unlimited
- Международната фондация за защита на защитниците на правата на човека (Front Line Defenders)
- ILGA-Европа
- Международната комисия на юристите
- Международната федерация за правата на човека
- Международния институт по печата
- Платформата за учене през целия живот
- Инициативата за правосъдие на „Отворено общество“/Институт за европейска политика на „Отворено общество“
- Репортери без граници
- Transparency International, ЕС